

עין משפט
נר מצוה

לח:

ר"ן

אי מפתס לה מהני ליה: והטמאה נפשה וגופה לשמים. שאין לו זה היתר אכילה ונמנא שאינו נהנה בפטומה: שאם ירלה הרי זה **מוכרה לעובדי כוכבים**. שאוכלין אותה וכשהיא מפוטמת לוקמין אותה ביותר או מאכילה לכלבים ונמנא נהנה בפטומה ורצוי בשרה.

נפשה וגופה לשמים אמרו לו אף הטמאה נפשה לשמים וגופה שלו שאם ירצה הרי הוא מוכרה לעובדי כוכבים או מאכילה לכלבים: **גמ'** אמר רב יצחק בר חנניה אמר רב הונא המודר הנאה מחבירו מותר להשיא לו בתו הוי בה רבי זירא במאי עסקינן אילמא בשנכסי אבי כלה אסורין על החתן הרי מוסר לו שפחה לשמשו אלא ^(א) בנכסי חתן אסורין על אבי כלה גדולה מזו אמרו זן את אשתו ואת בניו ואע"פ שהוא חייב במזונותן ואת אמרת מותר להשיא לו בתו לעולם בשנכסי אבי כלה אסורים על החתן ובבתו בוגרת ומדעתה תניא גמי הכי ”המודר הנאה מחבירו אסור להשיא לו בתו אבל משיאו בתו בוגרת ומדעתה אמר רבי יעקב יהמדיר בנו לתלמוד תורה מותר למלאות לו חבית של מים ולהדליק לו את הנר ר' יצחק אמר יג'צללות לו דג קטן אמר ר' ירמיה אמר רבי יוחנן המודר הנאה מחבירו מותר להשקותו כוס של שלום מאי גיהו הכא תרגומו יבום של

נפשה וגופה לשמים. שאינה ראויה לאכילה לפיכך זן אותה דאינו מהנהו הנאה מרובה: **מוכרה לעובדי כוכבים**. וניחא ליה בפטומא: **גמ'** **על החסן**. שהחתן הוי מודר: **הרי מוסר לו שפחה לשמשו**. ואמאי מותר: **אלא בשנכסי חסן אסורין אלל אבי כלה**. ואע"פ שהחתן

מהנהו שזן את בתו אפי' הכי משיא לו את בתו. ומשיצ הש"ס משום הא לא נריך למימר דמותר להשיא את בתו: דגדולה מזו **אמרו**. בשנכסיו אסורים על המודר אמרנו זון את אשתו: **אע"פ וכו' ואם אמרם וכו'**. פשיטא דמותר דהא לא מהני כלל: **לעולם בשנכסי אבי כלה אסורין על החסן**. ודקאמרת הרי מוסר לו שפחה לשמשו מריך צבמו בוגרת עסקינן שיכול להשיאו ומדעת עכמה דהואיל ואינו משיא אלא מדעת עכמה לאו הנאה דקא מהני ליה איهو אלא הנאה מועטת: **סניא נמי הכי**. דהנאה מועטת מותרת: **המדיר אם צנו**. מנכסיו אם לא למוד תורה: **מוסר**. האכז למלאות כו' שהנאה מרובה נדר הימנו ולא הנאה מועטת וזו הנאה מועטת היא: **כוס של צית המרחץ**. הנאה מועטת היא: **למנחרותא עבדן**. לצורך עבודה עשוין ולא להתפטר: **במאי**

בית האבל במערבא אמרי יבום של בית המרחץ: ולא יזון את בהמתו בין כו': תניא יהושע איש עוזא אומר יזן עבדיו ושפחותיו הכנענים ולא יזון את בהמתו בין טמאה בין טהורה מאי טעמא עבדיו ושפחותיו הכנענים למנחרותא עבדן בהמה לפטומא עבידא: **בתנאי'** המודר הנאה מחבירו ונכנס לבקרו עומד אבל לא יושב ומרפאו רפואת נפש אבל לא רפואת ממוין: **גמ'** **במאי**

דלא איهو קמסר לה אלא היא עצמה: **ומדעתה**. טעמא קא יהיצ למילתיה כלומר מש"ה שרי דהא מדעתה היא דכיון שבגרה שוב אין לאציה רשות בה. אי נמי כי קאמר מדעתה למעוטי דעתו דחתן שאם עשאו שליח לדבר עמה על עסקי נשואין אסור דהא קא מהני ליה: **המדיר אם צנו לת"ס**. האכז הדירו שלא יהנה אציו ממנו כדי שלא יתבטל מת"ס: **מוסר הבן למלאות לאציו חבים של מים ולהדליק לו אם הנר**. דמסתמא ממילי זוטרי כי הני דליכא צהו בטול למוד תורה לא אדריה. והכי מוכח האי פירושא בתוספתא דבכורות (פ"ו ה"א) דתניא מעשה באחד שהרלה צנו לת"ס והדירו מלעשות מלאכה והתיר לו יוסי צרבי למלאות לו חבית של מים ולהדליק לו את הנר: ירושלמי במס' ציבורים [פ"ג ה"ן] תני המדיר את צנו לת"ס מותר למלאות לו חבית של מים ולהדליק לו את הנר רבי יעקב בר אידי בשם רבי יוחנן אף ליקח לו חפצים מן השוק מה פליגין כאן באיש כאן באשה אם היה אדם מסויים עשו אותו כאשה כלומר דאשה ואדם מסויים אין דרכן ליקח חפצים מן השוק ואנן סהדי דאדעתא דהכי לא אדריה אצל איש שאינו מסויים כיון שדרכו לילך בשוק אפי' בהני אדריה: **מוסר להשקות לו כוס של שלום**. כלומר מותר לשמשו בכוס של צית אצל אי נמי של צית המרחץ מפני דרכי שלום שהיה דרכן בכך. ומיהו דוקא [דהוין] האי כוס של מודר דלשמשו בכגון זה בלצד התירו דומיא דאיךך דהמדיר את צנו לת"ס שהתירו לצן למלאות לאציו מים משל אכ: **אם עבדיו ואם שפחותיו הכנענים**. ג"ל דבמזונות יתרים קאמר ואדר"א קאי וה"ק ההוא שריותא דשרי ר"א בבהמה טמאה דהיינו מזונות יתרים כמו שפירשתי במשנתנו לימיה דאפי' בהמה טמאה לפטומא עבידא ולמוכרה לעובדי כוכבים אצל בעבדיו ושפחותיו הכנענים מיהא אחיה דאינהו למנקרותא עבדין כלומר לנקר הבית ולתשמיש בלצד. ואיכא דגרסי למנחרותא כלומר שאין עומדין לאכילה אלא לנחירה בעלמא שכשהן מתין מניחין אותן ואין אדם אוכלן: **בתנאי'** **נגנס** לנקרו עומד אצל לא יושב. מפרש בגמרא: **גמ'** **אי**

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

רש"י

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלא בשנכסי חסן:

»

מוסף רש"י

ובבתו בוגרת ומדעתה. דכיון שאין לאציה רשות צה לא הוי הנאה גמורה וכולי האי לא היה בדעתו להדירו, וגרסינן תניא גמי הכי המדיר את צנו וכו'. כלומר דלהנאה מועטת לא גמר איניש בדעתיה למיסקר עליה בשעת הנדר (ראמ"ה בשסח), המדיר בנו. שהדירו מנכסיו לפי שלא היה עוסק בתורה, מותר הבן באלו המעשים שעושה לו אציו, דלא הויא הנאה גמורה, והוא הדין למדיר חבירו מנכסיו, והאי דקמני המדיר צנו, מילתא דשיכחא קמיני (שם).

תוספות

הרי מוסר שפחה לשמשו. דס"ד דאיירי בקטנה שניסת על דיו ואת אמרת דמותר להשיא בתו הא פשיטא דאסור: בבתו בוגרת דמדעתה. וקמ"ל אף על גב שהוא מדבר עמה ומשיא עמה להנשא לו הנחת דבור לא מקמי הנאה:

לח א מיי' פ"ו מהל' נדרים הל' ה סמג לאזין רמב טוש"ע י"ד סימן רכא סעיף ג:

לו ב ג מיי' שם הל' י סמג שם טוש"ע י"ד סימן רכב סעיף א:
לו ד ה מיי' שם הל' י סמג שם טוש"ע שם סימן רכא סעיף ב:
ו [מיי' שם הל' ד] טוש"ע שם:

לח ז מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף ד:

»

פירוש הרא"ש

נפשה לשמים. דלמלאכה קיימא ואינו חושש על פטומה: שאם ירצה מוכרה לעובדי כוכבים. לאכילה ונטול דמיה כפיכל פטומה: הרי מוסר לו שפחה לשמשו. קא סלקא דעתך בקטנה או בנערה איירי כפירו למוסריה וגם מעשה ידיה שלו: גדולה מזו אמרו זן את אשתו ואת בניו. אע"פ שאינו נהנה מהם כל שכן שמותה לזון את צמו אם ישיאה לו: בבתו בוגרת ומדעתה. ואע"פ שמשאיה עולה ואינה עונבת על דעתו שרי: המדיר את בנו לת"ס. הדירו שלא יהנה ממלאכתו ומשמשו כדי שיהא פנוי לת"ס אלו מלאכות קטנות מותר לקבל ממנו כי אין מנעולתו אותו כ"כ מת"ס וי"מ שהדירו אציו שלא יהנה ממנו לפי שלא היה רוצה ללמוד מותר ליהנות מן האכז בדברים קטנים הללו: כוס של ברת האבל. שרגילין לשמות שם כדאמרינן (פסחים קי'. כתובות ח.) עשרה כוסות צבית האכל ואם האכל מודר הימנו הנאה מותר להוליך שמה יין דמלוה קעביד ולא מטי ליה הנאה כל כך לאצל כי מרובים השמות: כוס של ברת המרחץ. מים חמין כדאמר צפ' כירה (שבת מא.). רחץ ולא שתה מים חמין דומה למטר שהסקוקו מנחון ולא מנפנים והנאה מועטת היא: עבדיו ושפחותיו למנחרותא עבדן. למראית העין לכבוד ולעמוד לפניו לשמשו ואינו חושש בפטומן: